

هو العليم

عظمت روز غدیر و اعمال وارده در این روز

حضرت علامه آیه الله حاج سید محمد حسین حسینی

طهرانی

امام شناسی، جلد 9

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

مقاله پیش رو گزیده ایست از فرمایشات مرحوم حضرت علامه آیت الله حاج سید محمد حسین حسینی طهرانی در ارتباط با اعمال وارده در روز عید غدیر خم و ثواب فراوان آنها که در مجلد نهم امام شناسی مکتوب داشته اند.

عظمت روز غدیر، و ثواب روزه در آن عید

و شیخ طوسی در مصباح المتعجد از داودبن کثیررقی، از ابی هارون: عماربن حریر عبدی روایت کرده است که گفت: وارد شدم در روز هجدهم از ماه ذوالحجه بر حضرت صادق و آن حضرت روزه بود، فلهدا به من گفت: هَذَا یَوْمٌ عَظِیْمٌ عَظَّمَ اللّٰهُ حُرْمَتَهُ عَلَی الْمُؤْمِنِیْنَ وَ اَكْمَلَ لَهُمْ فِیهِ الدِّیْنَ وَ تَمَّمَ عَلَیْهِمُ النِّعْمَةَ وَ جَدَّدَ لَهُمْ مَا اخَذَ عَلَیْهِمْ مِنَ الْعَهْدِ وَ الْمِیثَاقِ.

«این روز عظیمی است که خداوند احترامش را بزرگ شمرده است بر مومنین و دین را برای آنها کامل کرده است و نعمت را بر آنان تمام کرده و آن عهد و پیمانی را که از آنها گرفته است، در این روز تجدید کرده است.»

در آن مجلس از آن حضرت پرسیده شد: ثواب

روزه در این روز چیست؟

حضرت فرمود: **يَوْمُ عِيدٍ وَ فَرَحٍ وَ سُورٍ، وَ يَوْمُ**

صَوْمِ شُكْرًا لِلَّهِ «روز عید و سرور و شادمانی و روز

روزه گرفتن است به شکرانه آن برای خداوند» و

روزه در این روز، معادل شصت ماه روزه از ماههای

حرام است.

و هرکس دو رکعت نماز بخواند در این روز،

هر وقت بخواهد، و افضل آن نزدیک زوال و ظهر است

و این ساعت—همان موقعی است که امیرالمومنین در

غدیر خم، امام و پیشوای مردم باشد و این به جهت آن

بود که در آن ساعت نزدیک به منزل بودند—پس هرکس

نماز بگذارد در این وقت دو رکعت و پس از آن سجده

کند و صد مرتبه شکراً لله بگوید و به دنبال آن، دعائی

را که خواهد آمد بخواند بعد از آنکه سر از سجده

برداشت و سپس سجده کند و صدبار حمد خدا را

^۱ این روایت را تا اینجا در «مصباح المتهجد» ص ۵۱۳ آورده است

بجای آورد و شکر خدا را بجای آورد و این حمد و شکر را در سجده انجام دهد، کسی که این اعمال را انجام دهد، مانند کسی است که در روز غدیر حاضر بوده و با رسول خدا بر ولایت امیرالمومنین بیعت کرده است و مقام و درجه او مثل کسی است که از صادقین بوده باشد، آنانکه در موالات مولایشان، با خدا و رسول او به صدق رفتار کردند در آن روز غدیر و مثل کسی است که با رسول خدا و با امیرالمومنین و با حسن و حسین، به مقام شهادت رسیده است و مثل کسی است که در چادر و خیمه حضرت قائم از نجباء و نقباء بوده و در تحت لوای آن حضرت باشد.^۱

و شیخ صدوق با سند متصل خود از حسن بن راشد از مفضل بن عمر روایت کرده است که: او گفت: از حضرت صادق پرسیدم: مسلمانان چند عید دارند؟ گفت: چهار عید.

گفتم: من عیدین (فطر و اضحی) و جمعه را

^۱ این تتمه را در «إقبال» در ص ۴۷۳ و ص ۴۷۴، آورده است

می دانم.

حضرت گفت: اعظم و اشرف از این اعیاد، روز هجدهم از ذوالحجه است و آن روزی است که رسول خدا، امیرالمومنین را به عنوان مقتدا و پیشوا و شاخص برای مردم نصب کرد. من گفتم: در آن روز بر ما چه لازم است که انجام دهیم؟ حضرت گفت: لازم است بر شما که روزه بگیرید، شکرالله و حمدالله با آنکه خداوند در هر ساعت سزاوار شکر است. و همچنین انبیاء به اوصیای خود امر می کردند که: روزی را که در آن وصی به وصایت منصوب می شود، عید بگیرند. و کسی که روزه بدارد، افضل است از عمل شصت سال.^۱

روایت حمیری در عظمت عید غدیر، و نماز

وارد در آن

سید در اقبال آورده است از محمدبن علی طرازی در کتاب خود با اسنادش به عبدالله بن جعفر حمیری که او گفت: روایت کرد برای ما هارون بن مسلم، از

^۱ «خصال»، طبع مطبعة حیدری، باب الاربعة، ص ۲۶۴

ابوالحسن لثی از عبدالله جعفر بن محمد که به حضار خود، از موالیان و شیعیان خود گفت: آیا می‌شناسید روزی را که خداوند اسلام را به آن مشید نمود و علائم و آیات دین را بدان ظاهر کرد و آن روز را عید برای ما و موالی و شیعه ما قرار داد؟! گفتند: خدا و رسول او و فرزند رسول او داناترند. آیا روز فطر است آن روز ای آقای ما؟ گفت: نه.

گفتند: آیا روز عید قربان است؟

حضرت گفت: نه، آن دو روز، بزرگ و شریف هستند و لیکن روز اماناء دین از آن دو اشرف است و آن روز هجدهم ذوالحجه است. رسول خدا چون از حجه الوداع فارغ شد و به غدیر خم رسید، خداوند عزوجل جبرائیل را امر نمود تا در آستان قرب ظهر بر پیغمبر در آن روز فرود آید و او را امر کند تا قیام به ولایت امیرالمومنین بنماید و او را به عنوان رئیس و سید قوم برای مردم پس از خود منصوب کند و او را بعد از خود خلیفه و جانشین خود قرار دهد.

جبرائیل به نزد پیامبر آمد و به او گفت: یا حبیبی

خداوند تو را سلام می‌رساند و می‌گوید: امروز باید قیام کنی به ولایت علی، برای آنکه پس از خودت برای امت سید و رئیس باشد تا مردم به عنوان شاخص در امور خود به او رجوع کنند و به منزله خود تو، نسبت به امت بوده باشد.

پیامبر گفت: یا حبیبی جبرئیل! من می‌ترسم از دگرگونی اصحاب خودم که به او ظلم و ستم کنند و او را به مهلکه و شدت بیفکنند و آنچه را که از بغض و کینه و حسد، از او در دل پنهان دارند ظاهر سازند! جبرائیل عروج کرد و درنگی نکرد که به امر خدا هبوط نمود و گفت:

﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَ إِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ﴾

پیغمبر صلی الله و علیه و آله و سلم از روی وحشت و ترس و دهشت (ذِعِراً مرعوباً خائفاً) برخاست در حالی که ریگ‌های بیابان به شدت داغ بود و دو قدم مبارک از حرارت آفتاب سوخته بود و امر کرد تا آن مکان را نظیف کنند و آنچه از خار در زیر چند درخت است پاک کنند و این کار انجام شد.

پس از این ندا داد: الصلاة جامعة مسلمین

مجتمع شدند و در ایشان ابوبکر و عمر و عثمان و سایر مهاجر و انصار هم بودند و به خطبه برخاست و داستان ولایت را ذکر کرد و همه مسلمین را در پذیرش آن ملزم ساخت و به آنها اعلام نمود که: خداوند او را به چنین قیامی و اقدامی امر کرده است. جماعتی گفتند با خود آنچه را که گفتند و با خود به رازگویی و نجوی پرداختند.

نماز و دعای وارد در روز عید غدیر

چون صبح روز عید غدیر شود، لازم است که ابتدای روز (صدر نهار) غسل کرده و اینکه مومن نظیف ترین لباس های خود را بپوشد و فاخرترین آنها را در بر کند و عطر و طیب استعمال کند و دست به دعا بگشاید و بگوید: **اللَّهُمَّ إِنَّ هَذَا الْيَوْمَ الَّذِي شَرَّفْتَنَا فِيهِ بِوَلَايَةِ وَلِيِّكَ عَلَي صَلَوَاتِ اللَّهِ عَلَيْهِ وَجَعَلْتَهُ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ وَ أَمَرْتَنَا بِمُؤَالَاتِهِ وَ طَاعَتِهِ وَ أَنْ نَتَمَسَّكَ بِمَا يَقْرُبُنَا إِلَيْكَ وَ يَزِلُّنَا لَدَيْكَ أَمْرُهُ وَ نَهْيُهُ!**

اللَّهُمَّ قَدْ قَبِلْنَا أَمْرَكَ وَ نَهْيَكَ وَ أَطَعْنَا لِنَبِيِّكَ وَ سَلَّمْنَا وَ رَضِينَا فَتَحْنُ مَوَالِي عَلِي عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ أَوْلِيَاءِهِ كَمَا أَمَرْتَ نُوَالِيهِ وَ نُعَادِي مَنْ يُعَادِيهِ وَ نَبْرَأُ مِمَّنْ يَبْرَأُ مِنْهُ وَ

نُبِغْضُ مَنْ ابْغَضَهُ وَ نُحِبُّ مَنْ احَبَّهُ وَ عَلِيٌّ مَوْلَانَا كَمَا

قُلْتَ وَ اِمَامُنَا بَعْدَ نَبِيِّنَا كَمَا اَمَرْتَ.^۱

و چون وقت ظهر فرا رسید، با بصیرت و سکون
و وقار و هیبت و خشوع، در جای خود قرار گیر و
بگو: الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ كَمَا فَضَّلَنَا فِي دِينِهِ عَلَيَّ مَنْ
جَحَدَ وَ عِنْدَ وَ فِي نَعِيمِ الدُّنْيَا مِمَّنْ عَمَدَ وَ هَدَانَا بِمُحَمَّدٍ نَبِيِّهِ
وَ شَرَّفَنَا بِوَصِيِّهِ وَ خَلِيفَتِهِ فِي حَيَاتِهِ وَ بَعْدَ مَمَاتِهِ
اَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ، اَللّٰهُمَّ اِنَّ مُحَمَّدًا نَبِيْنَا كَمَا اَمَرْتَ وَ عَلِيًّا وَ
مَوْلَانَا كَمَا اَقَمْتَ وَ نَحْنُ مَوَالِيهِ وَ اَوْلِيَآؤُهُ.^۲

^۱ بار پروردگارا! امروز روزی است که تو ما را به ولایت ولی خودت، علی
علیه السّلام مُشَرَّف کردی! و او را اَمیرمؤمنان قرار دادی! و تو ما را به
موالات و اطاعت او امر نمودی! و به ما امر کردی که به آنچه ما را به تو
نزدیک می کند، و امر و نهی علی ما را مَقَرَّب درگاه تو می سازد، تمسک
کنیم! بار پروردگارا! ما امر تو را و نهی تو را پذیرفتیم! و اطاعت از پیغمبر
تو کردیم! و تسلیم شدیم و راضی گشتیم! پس ما از موالیان علی علیه
السّلام هستیم، و از موالیان اولیاء او هستیم همانطور که به ما امر فرمودی تا
ولایت او را داشته باشیم، و با کسی که با و دشمنی می کند دشمن باشیم و
بیزار و متنفر باشیم از آن کسی که از او بیزار است، و مَبغُوض داشته باشیم
کسی را که علی را مَبغُوض دارد و دوست داشته باشیم آن کس را که علی
را دوست دارد. و علی علیه السّلام همچنانکه تو گفتی مولای ماست، و
همچنانکه ما بعد از پیغمبر ما صلی الله علیه و آله و سلّم امام ماست.

^۲ حمد و سپاس مختصّ خداوندی است که ما را در دین خودش، برتری
و فضیلت بخشید، بر آن کسی که انکار کرده و از جادّه حقّ انحراف ورزیده
است، و در نعمت های دنیوی بر بسیاری از آن کسانی که آنان را مبتلا به
رنج و تعب و درد ساخته است، و ما ره به محمد پیامبر خود که درود بر او
و آل و باد هدایت بخشیده است، و ما را به وصی او و خلیفه او در زمان

و پس از آن برخیز و دو رکعت برای خدا نماز
 شکر بجای آور: در رکعت اول حمد و سوره قدر و
 در رکعت دوم حمد و سوره توحید را بخوان و قنوت
 بگیر و رکوع بنما و نماز را تمام کن و سلام بده و
 پس از نماز خود را به سجده بیافکن و در حال سجده
 بگو:

اللَّهُمَّ اَنَا اِلَيْكَ نُوجِّهُ وُجُوهُنَا فِي يَوْمِ عِيدِنَا الَّذِي
 شَرَّفْتَنَا فِيهِ بِوَلَايَتِهِ مَوْلَانَا امِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيَّ بْنِ ابيطَالِبٍ
 صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ، عَلَيْكَ نَتَوَكَّلُ، وَ بِكَ نَسْعَتَيْنِ فِي اُمُورِنَا.
 اللَّهُمَّ لَكَ سَجَدْتُ وُجُوهُنَا وَ اشْعَارُنَا وَ ابْشَارُنَا وَ
 جُلُودُنَا وَ عُرُوقُنَا وَ اعْظُمُنَا وَ اعْصَابُنَا وَ لِحُومُنَا وَ دِمَاوُنَا.
 اللَّهُمَّ اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَ لَكَ نَخْضَعُ وَ لَكَ نَسْجُدُ عَلٰى مِلَّةِ
 اِبْرَاهِيمَ وَ دِينِ مُحَمَّدٍ وَ وَايِهِ عَلِيٍّ صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِمْ
 اَجْمَعِينَ، حُنَفَاءَ مُسْلِمِينَ وَ مَا نَحْنُ مِنَ الْمُشْرِكِينَ وَ لَا مِنَ
 الْجَاهِلِينَ.

حیات و مماتش امیرالمؤمنین علیه السلام رهبری نموده است . بار
 پروردگارا ! محمد صلی الله علیه وآله وسلم همانطوری که تو امر کردی
 پیغمبر ماست و علی علیه السلام همانطور که تو او را اقامه نمودی و پیا
 داشتی ، مولای ماست . و ما از موالیان و اولیاء او می باشیم

اللَّهُمَّ الْعَنِ الْجَاهِدِينَ الْمُعَانِدِينَ الْمَخَالِفِينَ لِأَمْرِكَ

وَ أَمْرِ رَسُولِكَ اللَّهُمَّ الْعَنِ الْمُبْغِضِينَ لَهُمْ لَعْنًا كَثِيرًا
لَا يَنْقَطِعُ أَوَّلُهُ وَلَا يَنْفَدُ آخِرُهُ.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ ثَبِّتْنَا عَلَى مَوَالِيكَ وَ

مَوَالِيهِ رَسُولِكَ وَ آلِ رَسُولِكَ وَ مَوَالِيهِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ

صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ.

اللَّهُمَّ آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَ فِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَ احْسِنِ

مُنْقَلَبَنَا يَا سَيِّدَنَا وَ مَوْلَانَا.

۱ بار پروردگارا! ما در این روز عیدمان که تو ما را به ولایت امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب علیه السلام شرف بخشیدی، چهره‌ها و صورتهای خود را متوجه تو می‌کنیم، و به تو توکل می‌نمائیم، و در امور خود از تو یاری می‌طلبیم! بار پروردگارا برای تو سجده کرده است چهره‌های ما، و موهای ما، و پوست‌های ما، و رگ‌های ما، و استخوان‌های ما، و اعصاب ما، و گوشت‌های ما، و خون‌های ما، بار پروردگارا! ما فقط تو را می‌پرستیم، و برای تو خضوع داریم و برای تو سجده می‌نمائیم بر ملت ابراهیم و دین محمد و ولایت علی که درود تو بر تمام آنها بد! ما پیوسته از باطل به سوی حق می‌گرائیم و از تسلیم شدگان و اسلام آوردان می‌باشیم، و از مشرکان و منکران نمی‌باشیم! بار پروردگارا! دور باش نفرت و لعنت خود را بفرست برای منکران و متجاوزان و مخالفان امرت و امر رسولت صلی الله علیه و آله و سلم. بار پروردگارا! دور باش نفرت و لعنت خود را بفرست برای دشمنان و بغض داران ایشان، لعنت بسیاری که اوّل و آخر نداشته باشد. بار پروردگارا! درود خود را بر محمد و آل محمد بفرست و ما را بر موالیات خودت و بر موالیات رسولت و آل رسولت و موالیات امیرالمؤمنین علیه السلام ثابت بدار. بار پروردگارا! در دنیا بما حسنه عنایت بفرما و در آخرت بما حسنه عنایت بفرما و آینده ما را نیکو بگردان ای آقای ما، و ای مولای ما.

و سپس بخور و بیاشام و اظهار سرور و شادمانی کن و برادرانت را اطعام کن و در بر و احسان به آنها زیاده روی کن و به جهت اعظام و بزرگداشت این روزت، در بر آوردن حاجات برادرانت اقدام کن و به جهت خلاف با آنانکه در این روز، اظهار غم و حزن و اندوه کردند، ضَاعَفَ اللَّهُ حُزْبَهُمْ وَ غَمَّهُمْ، تو به برادرانت پیوند و در قضاء حوائج آنها کوشا باش؟! و علامه امینی آورده است: با باسناد کلینی از حسین بن حسن حسینی از محمد بن موسی همدانی از علی بن حسان واسطی از علی بن حسین عبدی که او گفت از حضرت عبدالعظیم شنیدم که گفت:

صِيَامُ يَوْمِ غَدِيرِ حُمٍّ يَعْدِلُ عِنْدَ اللَّهِ فِي كُلِّ عَامٍ مِائَةَ حِجَّةٍ وَ مِائَةَ عُمْرَةٍ مُبْرُورَاتٍ مُتَقَبَّلَاتٍ وَ هُوَ عِيدُ اللَّهِ
الاکبر - الحدیث.^۲

«حضرت صادق علیه السلام می گفت: روزه گرفتن در روز غدیر معادل است در هر سالی که

^۱ «اقبال» ص ۴۷۴ و ص ۴۷۵

^۲ «الغدیر»، ج ۱، ص ۲۸۶ و ص ۲۸۷

انجام داده شده، در نزد خداوند با صد حج مبرور و با صد عمره مبروره پذیرفته و قبول شده است و آن نیز بزرگترین عید خداوند است».

و در مختصر بصائرالدرجات با اسناد خود از محمدبن علاء همدانی واسطی و یحیی بن جریح بغدادی روایت نموده است که آن دو نفر گفتند: ما با یکدیگر به قصد ملاقات و دیدار احمدبن اسحق قمی: صاحب و راوی از امام ابی محمد عسکری و متوفی در ۲۶۰ در شهر قم روان شدیم و در را کوفتیم، دخترکی عراقیه از منزل به سوی ما آمد و ما از او پرسیدیم که می‌خواهیم احمد بن اسحق را زیارت کنیم!

دخترک گفت: او مشغول انجام اعمال عید است زیرا که امروز روز عید است!

ما تعجب کردیم و با خود گفتیم: سبحان الله! اعیاد شیعه چهار است: قربان و فطر و جمعه و غدیر-

الحديث^۱.

^۱ همان.

و از کتاب النشر و الطی از حضرت رضا در ضمن
حدیث طویلی آمده است که: روز غدیر روز تهنیت
است و چون مومنی برادرش را ببیند، بگوید:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَنَا مِنَ الْمُتَمَسِّكِينَ بِوِلايَتِهِ
امیرالمومنین و الائمه عليهم السلام.^۱

«حمد و سپاس مختص خداوند است که ما را از
چنگ زدگان و در آویختگان به ولایت امیرمومنان و
امامان طاهرین علیهم السلام قرار داد.»

و از کتاب محمدبن علی طرازی، از حضرت
صادق در ضمن حدیثی آمده است که: چون برادر
مومنت را در روز غدیر دیدی، بگو:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي اَكْرَمَنَا بِهَذَا الْيَوْمِ وَ جَعَلَنَا مِنَ
الْمُؤْمِنِينَ وَ جَعَلَنَا مِنَ الْمُؤْفِينَ بِعَهْدِهِ الَّذِي عَهْدَهُ الْيَنَّا وَ
مِيثَاقِهِ الَّذِي وَاثَقْنَا بِهِ مِنْ وِلايَتِهِ وَ وَاوَاهِ امْرِهِ وَ الْقُوَّامِ
بِقِسْطِهِ وَ لَمْ يَجْعَلْنَا مِنَ الْجَاهِدِينَ وَ الْمُكْذِبِينَ يَوْمِ
الدِّينِ.^۲

^۱ «اقبال»، ص ۴۶۴

^۲ «اقبال»، ص ۴۷۶

«حمد و سپاس مختص خداوندی است که ما را بدین روز مکرم و گرامی داشت و ما را از مومنین قرار داد و ما را از وفا کنندگان به عهد خود که با ما عهد نمود و به میثاق خود که ما را بر آن ملتزم ساخت، از ولایت والیان امرش و برپادارندگان آئین قسط و عدلش قرار داد و ما را از منکران و رد کنندگان پاداش نمود.»

دعا و روزه و زیارت امیرالمؤمنین علیه السلام

در عید غدیر

و در روز غدیر، دعاهای مختصر و مطول وارد شده است و ادعیه مطوله را مرحوم سید ابن طاووس، اعلی الله تعالی درجته از حضرت صادق و از بعضی کتب عتیقه و روایت شیخ مفید آورده است.^۱

و در آن روز، زیارت مخصوصه مولی الموالی امیرالمومنین وارد است که آن حضرت را از نزدیک و یا از دور زیارت کند، از جمله زیارتی است که از

^۱ «اقبال»، ص ۴۷۶ تا ص ۴۹۳.

حضرت صادق وارد شده است و ابن طاووس از
 عده‌ای از مشایخ شیعه از ابو عبدالله محمد بن احمد
 صفوانی در کتاب خود با اسنادش به آن حضرت آورده
 است که: اگر در روز غدیر در مشهد مولانا
 امیرالمومنین بودی، بعد از نماز و دعا به قبر آن حضرت
 نزدیک شو و اگر دور بودی اشاره و ایفاء کن و این دعا
 را بخوان: **اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى وَليكَ وَ اِخِي نَبِيِّكَ وَ وَزِيرِهِ وَ**
حَبِيْبِهِ وَ خَلِيْلِهِ وَ مَوْضِعِ سِرِّهِ وَ خَيْرِيهِ مِنْ اُسْرَتِهِ وَ
وَصِيْبِهِ- الخ.^۱

و از جمله زیارات، زیارت امین الله معروف
 است که ابن طاووس در زیارت غدیر آورده است.
 سید گوید: فصل در آنچه ما ذکر می‌کنیم در تعیین
 زیارت مولانا علی در روز غدیر.

بدان که ما در کتاب مصباح الزائر و جناح المسافر
 بسیاری از روایات طویله را که از انجام آن خصوص
 چنین میقاتی یعنی روز غدیر تنگ است، آورده ایم،
 چون در روز غدیر بخصوصه زیارت‌هایی وارد شده

^۱ «اقبال»، ص ۴۹۳ تا ص ۴۹۴

است که در کتاب مسره از کتاب مزار ابن ابی قره
وارد است و آنها زیارت های روز غدیر است که ما
آنها را از جماعتی تا برسد به ابن ابی قره روایت
می کنیم:

از جمله آنکه ابن ابی قره می گوید: به ما خبر داد
محمد بن عبدالله که: به ما خبر داد پدرم که: به ما خبر
داد حسن بن یوسف بن عمیره که: به ما خبر داد پدرم
که: به ما خبر داد جابر بن یزید بن جعفری از حضرت
ابو جعفر محمد بن علی خانه مسکونی خود را،
چادری از مو قرار داد و در بیابان سکنی گزید و
چندین سال در بیابان درنگ کرد زیرا که کراهت
داشت در میان مردم باشد و مخالطه و ملابسه و رفت
و آمد داشته باشد.

و دابش این بود که: از محل اقامت خود در بیابان
برای زیارت پدرش و جدش به عراق می رفت
و کسی را از این کارش آگاه نمی کرد.

زیارت های امیرالمؤمنین علیه السلام در روز

غدیر

حضرت محمد بن علی فرمود: پدرم که سلام

خدا بر او باد، برای زیارت امیرالمومنین رسید، آنقدر گریست که بر محاسنش از اشکهای چشمانش جاری شد و پس از آن گفت: **السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا امِيرَ الْمُؤْمِنِينَ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهَا السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا امِينَ اللَّهُ فِي اَرْضِهِ وَ حُجَّتُهُ عَلَى عِبَادِهِ** و تا رسید به جمله: **مشغوله عن الدنيا بحمدك و ثنائك**. در این حال گونه خود را به روی قبر گذاشت و گفت: **اللَّهُمَّ ان قلوب المحبتين اليك والهة تا رسید به جمله: و غايه رجائی، فی منقلبی و مثنوی.**

جابر جعفی گوید: حضرت باقر به من گفتند: این کلام را کسی نمی گوید و بدین دعا احدی از شیعه ما در نزد قبر امیرالمومنین و یا قبور یکی از ائمه دعا نمی کند مگر آنکه دعای او در طی محفظه‌ای از نور نوشته می شود و به خاتم محمد مهر می خورد و همین طور محفوظ می ماند تا آن را به قائم آل محمد بسپارند و قائم آل محمد با او به بشارت و تحیت و کرامت ملاقات می کنند. انشاءالله.^۱

^۱ این زیارت را تا اینجا در «مصباح المتهجد» ص ۵۱۴ و ص ۵۱۵ مرسلأ

جابر گوید: من این حدیث را از حضرت باقر
برای حضرت صادق نقل کردم، آن حضرت فرمود:
این را اضافه کن که: چون خواستی از یکی از امامان
وداع کنی بگو:

السلام عليك ايها الامام و رحمه الله و برکاته!
استودعك الله و عليك السلام و رحمه الله! امنا
بالرسول و بما جئتم به و بما دعوتم اليه! اهم لاتجعله
آخرالعهد من زيارتي وليك، اللهم لاتحرمني ثواب
مزاره الذي اوجبت له و يسرنا العود اليه انشاء الله.^۱

ابن طاوس پس از نقل این زیارت معتبره، از
کتاب مزار ابن ابی قره می گوید: من می گویم:
حضرت صادق هم قبر امیرالمومنین را به نحو همین
زیارت با نظیر همین عبارات زیارت کرده اند و به
جهت خوف اطاله، من از ذکر آن خودداری می کنم.

از جابر جُعیفی روایت کرده است .

^۱ سلام خدا و رحمت خدا و برکات خدا بر تو باد ای امام! من تو را به خدا
می سپارم و سلام و رحمت خدا برای تو باشد! ما به رسول خدا ایمان
آوردیم، و به آنچه شما ایمان آوردید و به آن دعوت کرده اید ایمان
آورده ایم! بار پروردگارا! از ثواب زیارت مزار او که بر ما واجب کردی،
ما را محورم منما و بازگشت به این زیارت را برای ما آسان بنما انشاءالله
تعالی

و جد من ابو جعفر طوسی^۱، این زیارت را برای روز غدیر از جابر جعفی از حضرت باقر روایت کرده است که: مولانا علی بن الحسین امیرالمومنین را با این زیارت در روز غدیر، زیارت کرده‌اند و در الفاظ آن اختلافی است و وداع نیز ذکر کرده نشده است.^۲

و از جمله اعمال عید غدیر، روزه داشتن است که: در طی مطالب این بحث بسیاری از روایات خاصه و عامه در فضیلت روزه این روز، گذشت و ثواب شصت ماه روزه و هشتاد ماه روزه و شصت سال روزه و شصت ماه روزه در ماههای محرم در آنها ذکر شده است.

اینک روایتی نقل می‌کنیم از ابن طاووس از کتاب

^۱ علی بن طاووس از طرف پدر از اولاد طاووس است، و طاووس از اولاد حضرت امام حسن مجتبی است، بدین ترتیب، علی بن موسی بن جعفر بن أحمد بن محمد بن أحمد بن محمد الطاوسی بن اسحق بن حسن بن محمد بن سلیمان بن داود بن حسن المثنی بن الإمام المجتبی الحسن بن علی بن ابیطالب علیهما السلام (الکنی و الالقاب) ج ۳، ص ۲۹۹ و تنقیح المقال، ج ۲، ص ۳۱۱) و از طرف مادر نوۀ دختری ابن ادريس، پسر نوۀ دختری شیخ طوسی است و برادر پدری و مادری سید احمد بن طاووس است (ریحانة الادب، ج ۸، ص ۷۶)

^۲ «اقبال» ص ۴۷۰ و ص ۴۷۱.

محمد بن علی طرازی از ابوالحسن عبدالقاهر که در
بان حضرت موسی بن جعفر و حضرت جواد
ابوجعفر محمد بن علی بوده است که او می گوید:
حدیث کرد برای من ابوالحسن: علی بن حسان
واسطی در شهر واسط در سنه سیصد و او می گوید:
حدیث کرد الصادق بر او و بر پدران و پسران او درود
باد که می گفت:

صوم یوم غدیر خم یعدل صیام عمرالدنیا لعاش
انسان عمر الدنیا ثم لوصام ما عمرت الدنیا لکان له
ثواب ذلك. وصیامه یعدل عندالله عزوجل ماه حجه و
ماه عمره و هو عیدالله الاکبر.

و ما بعث الله عزوجل نبیا الو تعید فی هذا لیوم و
عرف حرمته و اسمه فی السماء یوم العهد المعهود و فی
الارض یوم الميثاق الماخوذ و الجمع المشهود -
الحدیث.^۱

روزه داشتن در روز غدیر خم معادل است با
روزه داشتن عمر دنیا، اگر فرضا انسانی بقدر عمر دنیا

^۱ «اقبال»، ص ۴۷۶، و «بحار الانوار» طبع کمپانی، ج ۲، ص ۳۱۴

عمر کند و به اندازه عمر دنیا روزه بگیرد، در این صورت ثواب این روزه‌ها برای او خواهد بود.

روزه داشتن در روز غدیر در نزد خداوند عزوجل بقدر ثواب صدحج و صد عمره است و در روز عید غدیر بزرگترین عید است و خداوند عزوجل پیغمبری را مبعوث نکرده است مگر آنکه در این روز مراسم عید گرفتن برپا داشته است و حرمت این روز را شناخته است. اسم روز غدیر در آسمان روز عهد معهود است و در زمین روز میثاق ماخوذ و روز جمع مشهود است.

ثواب افطاری دادن به مومن در روز عید غدیر

و از جمله مثوبات و قربات در روز غدیر افطار دادن مومنین است که در آن تاکید شده است.

سیدبن طاووس از کتاب النشروالطی روایت مفصلی را در فضیلت روز غدیر ذکر می‌کند که از جمله فقرات آن این است که حضرت رضا می‌فرماید: **و یوم تفتیر الصائمین فمن فطر فیه صائما مومنا کان کمن**

اطعم فئاما و فئاما الى ان عد عشرا، ثم قال: او تدرى ما
الفئام؟! قال: لا! قال: مائة الف و هو يوم التهنيه نهى
بعضكم بعضا.^۲

روز غدیر روز افطار دادن روزه داران است. پس
کسی که در آن روز یک روزه دار را که مومن باشد،
افطار دهد، مانند آن است که یک فئام و یک فئام
دیگر تا آنکه آن حضرت ده فئام را شمردند، اطعام
کرده باشد و پس از این سخن حضرت فرمود:
می دانی فئام چیست؟

گفتم نه! حضرت فرمود: یک فئام، صد هزار نفر
است.

سرّ زیاد بودن ثواب اعمال وارده در روز عید

غدیر

و روز عید غدیر، روز تهنیت و مبارک باد گفتن
است و از شما بعضی بعض دیگر را تهنیت می گوید!

^۱ فئام در لغت به معنای جماعت از مردم است و در اینجا بخصوص
حضرت می فرماید که: این جماعت از مردم را که ثواب روزه دادن دارد،
منظور یکصد هزار نفر است

^۲ «اقبال» ص ۴۶۴

باری بر اساس آنچه را که در معادشناسی آورده
ایم که ثواب و پاداش عمل بر حقیقت و باطن عمل
است و بر نیت و درجه خلوص و ربطی که عمل با
خدا پیدا می‌کند و رفع حجاب و پرده می‌نماید و
تقرب واقعی به خدا می‌آورد، روشن می‌شود که:
چگونه این ثوابات عظیم و جزایهای گرانقدر بر
اعمال روز غدیر مرتب می‌گردد زیرا تا عمل از روی
اخلاص نباشد و شائبه ریا و سمعه و سایر اعراض
باشد، ارزشی ندارد. پس حقیقت صحت اعمال
منوط و مربوط به عدم انکار خدا و پیامبر خدا و از
جمله ولایت است که چون طبق خط مشی الهی در
صراط مستقیم قرب، راه را می‌پیماید، مورد قبول
واقع می‌شود. و به هر اندازه که عمل از چاشنی
محبت و خلوص و صفا و وفا و واقعیت بیشتر
اشراب شده باشد، قیمتش افزون‌تر می‌شود.

روز غدیر که روز تمایز حق از باطل و روز
تشکیل صفوف جنود الهی در برابر تشکیل جنود

^۱ در مجلس نهم و دهم از جلد اول، و در مجلس شصت و سوم از جلد
نهم

شیطانی است، روز امتحان و بلاء عظیم است و روز جدا شدن ظاهر و صورت از حقیقت و واقع و معنی و باطن است.

روز غدیر که روز محاربه و لشکرشی شیطان با خداست و روز تجلی ولایت است، هر کس در صف مومنین قرار گیرد و فرمایش رسول خدا را صحه بگذارد و آیات نازله در قرآن را بپذیرد و ولایت علی را طوعا و رغبه بدون اکراه و اجبار بر طوق گردن نهد، و طوع و تبعیت را به جان و دل و آغوش روان و روح خود بگیرد، معلوم می شود که چقدر ارزش و بها دارد و بنابراین این روز غدیر روز امتحان نهائی است، روز قبول شدن و مردود شدن است. و همه می دانند که زحمات یکسال و یا یکدوره و یا یک عمر، عمر محصل، در یک روز امتحان تجلی می کند. پس هر ساعتی از روز امتحان ارزش ساعتها را دارد و شاگرد مدرسه اگر در اوقات عادی یک هفته و یا بیشتر هم اگر احیانا به مدرسه نرود، قابل جبران است، ولی تعطیل یکساعت در روز امتحان مساوق و مساوی با خط باطل کشیدن بر روی تمام

رنجها و تعبها و تحمل مشکلات سالانه است.

حالا اگر کسی روز غدیر را محترم بدارد، کلام خدا و رسول خدا و خلیفه خدا را محترم داشته است. پس یک روز غدیر معادل با عمر دهر، و یک ساعت آن معادل با روزها و ماهها و یک دقیقه و لحظه آن مساوی با روزهای دیگر است و هلم اجراً. و علیهذا اگر کسی بدون الزام و اکراه، یک روز غدیر را با روزه مستحبی به مهر علی و به محبت ولایت، و به پاسخ مثبت دادن به ندای حق، لبیک گوید، هر لحظه از تشنگی و گرسنگی را که می برد، مساوق با روزها و ماهها از سایر ایام است و لذا هیچ تعجبی که ندارد هیچ، بلکه طبق موازین عقلیه و فطریه، این پاداش های عظیم برای عاملان، در روز عید غدیر که بدون شک ناشی از پذیرش ولایت و ربط با آن حضرت است، صحیح و ثابت است.

این است مکتب شیعه، و این است سعه و گشایش و واقعیت و أوج محبت و مودت و ایثار و حقیقتی که از آن موج می زند، و همچون فواره فوران دارد. اما بیچاره و مسکین مکتب عامه است که

خشک و بدون محتوی، چون برسند به روایتی صحیح که از رسول خدا رسیده است بر آنکه: روزه در روز غدیر معادل با شصت ماه روزه است، خود را گم می‌کنند و می‌گویند: چطور می‌شود روزه یک روز آنهم مستحبّ نه واجب، ثواب شصت ماه روزه را داشته باشد؟